

בני שויה וכה שלמה מדברים עברית בכל מקום, גם ברחובות ובשוקים ואפילו בבית לא תשמע השפה המאוסה בפנינו. אנו מודגלים בלשון עברית מאד; מאד עד כי אבותינו השומעים מבניחם עברית יודעים גם הם לדבר היטב ומדברים בה תמיד עם בניהם. בזכרון יעקב יש ערבי אחד יושב בחנות קטנה נגד בית ספרנו, מחיר שמו, בעה שאנו באים אצלו לקנות איזה דבר אנחנו מדברים רק עברית וענה בשמענו מאתנו את שפתנו יודע גם הוא לדבר. וחיבים אנן הודה למורינו האדון ציפרין האדון שבלנסקי. האדון קרניול, א שפירה, הגברה לויבמן, האדון גולדמן משפיה והאדון וינברג מבה שלמה.

אדות אספת מורים שהיתה ברוסיה, כתב האדון ש' בן ציון כדברים האלה לאמר:

„והנה האח! מצאתי לי אחים לעצה, אחי ברוח! השיחה החלה על דבר השיטה החדשה, „עברית בעברית“ מה ללמד ואיך ללמד, ותארך השיחה כל הלילה עד נכון היום והמדברים דברו כל העת והיא רק עברית, כאשר ידבר איש אל רעהו, שפה חיה ממש. היו כאלה, אשר לא האמינו למשמע אזנים, כי השפה העתיקה, המתה, לפי דבריהם, תהיה לשפת הדבור, ויתפלאו מאד לשמע את השפה מפרש יוצאה מפיות הרבה אנשים, אשר נודטנו לפונדק אחד מערים ומגלילות שונות ואחרי בלותה היתה לה עדנה! אז החלו גם הם לגמגם עברית ויענו על כל דבר ודבר בעברית. וישמחו מאד על הצעד לפנינו, אשר עשו בלילה הזה ולבסוף נודע הדבר, כי אלה בעצמם הם, אשר היו המתנגדים הקיצוניים לתחית השפה ולהשיטה הטבעית, ויכינו אמרים ומדברות כנגד השפה הזאת בכלל וכנגד השטה הטבעית, או כאשר קראו לה הם: „שטת חולמי החלומות“, כפרט. ואח"כ הודו ודא בושו כי שגו במשפטם ורק אי ידיעתם את השפה היא היתה הסבה להתנגדותם הנמרצה... ואולי, יכולים להוסיף כי רוב המתנגדים הם רק מסכה זו!“

הסופר המצין האדון לבושיצקי הקדיש מלחמה על לשון הזרנונית שבעת האחרונה התחילו חובביה להשתדל בורחות לחבבה על עמנו. כתיך דבריו הוא מספר המעשים היפים האלה:

„באספה אחת, שהיתה תחת הנהגת הסופרים הזרנונים, התנפל אחד מהם על הדקדוק העברי „כעל אחד הריקים“; על אספה שניה נכפי שספרו לי עדי ראייה) רמסו ספרים עברים ברנל, ועל אספה שלישית, כאשר החל הראש שבחבורה לקרא דברים אחדים על התפתחות הספרות העברית, עשו חברי הכנופיה הזרנונית פוטבי כנגד הספרות העברית בהתרוממם פתאם כאיש אחד מעל מקומותיהם ובקול שריקה עזבו את האולם!“

מעמקי לבי אקרא לחלוחם מלחמת מצוה זו: חזק ואמץ! אבל אני צריך להודות כי אין לי כד תקוה שיצליח במלחמתו, שלשון הזרנונית היא הלשון המדברת בעמנו. ועוד פעם אמר, מי שחפץ בקיום לשוננו עליו לאמץ את כל כחו לעשותה ללשון הדבור של כל העם.

הדבור בעברית

דברי הלמידים ותלמידות:

יפו, ט' אלול א' תתל"ד.

מלא ענג ונחת הייתי היום הזה, בלוייתי את האדונים הנכבדים מורי כיה"ס מפה, שהלכו לסיר את גן הילדים העברי אשר בזה ובשמעי ובראיתי את כל אשר שמעתי וראיתי שם! לעולם לא אשכח את הפעולה אשר פעלו עלי הילדים והילדות הקטנים, שישבו על ספסליהם הקטנים, שירותיהם יזמירוהיהם, ששרו לפני המסירים מורי ולפני האורחים המורים מז"י ומשייה, שמחהם וצהלהם, רגליהם, חרבותיהם, והפיהם ומשחק „האיזים הנמלטים מפני השועל“ ששחקו בחצר, ובלבי קנאתי בילדים האלה: מה טוב חלקם ומה נעים גורלם, כי להם נתן חנוך בזה, ומדוע לא נהנה כזאת לי ולבני גילי בשנות ילדותנו!

גם המורים הנ"ל יצאו בשמחה וברצון מאת גן הילדים. הא' קרניאל מז"י נהן להגברת המנהלה את גן הילדים שיר קטן בן שלשה בהים שחבר בעד ילדים קטנים, אשר למדו אותו מיד, במעמד האורחים, לילדי גן הילדים, והם שמחו מאד על השיר „אנחנו ילדים, כלנו שמחים!“

יצחק פינשו.

(תלמיד המחלקה הראשונה בבתי"ס ביפו).

התלמיד נחום קמנצקי מזכרון יעקב אמר במכתבו:

כלנו בני זכרון יעקב מדברים תמיד בלשוננו העברית,